

Sygn. akt VII U 139/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 stycznia 2019 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Jarząbek

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 30 stycznia 2019 r.

w Warszawie

sprawy B. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy i dodatek pielęgnacyjny

na skutek odwołania B. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 21 listopada 2017 roku, znak: (...)(...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje B. K. prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy od dnia 19 września 2017r. do dnia 30 września 2018r.,
2. oddala odwołanie w pozostałym zakresie.

UZASADNIENIE

Ubezpieczona B. K. w dniu 28 grudnia 2017 r. złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 21 listopada 2017 r., znak: (...)(...), na mocy której organ rentowy odmówił jej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy i dodatku pielęgnacyjnego. Odwołująca wskazała, że decyzja jest dla niej krzywdząca, ponieważ w 2015 r. jej stan zdrowia uległ znacznemu pogorszeniu, nie jest w stanie wykonywać powierzonych jej obowiązków na stanowisku aprobanta w ZUS (odwołanie k. 3 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w odpowiedzi

na odwołanie z dnia 19 marca 2018 r. wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Uzasadniając swoje stanowisko organ rentowy podniósł, że w dniu 19 września 2017 r. ubezpieczona złożyła wniosek o rentę na dalszy okres, została skierowana na badanie do komisji lekarskiej ZUS, która orzeczeniem z dnia 14 listopada 2017 r. uznała, że stan zdrowia odwołującej nie powoduje niezdolności do samodzielnej egzystencji. W związku z powyższym organ rentowy decyzją z dnia 21 listopada 2017 r. odmówił ubezpieczonej prawa do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy oraz dodatku pielęgnacyjnego i kontynuował wypłatę renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy (odpowiedź na odwołanie k. 14 – 15 a.s.).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

B. K. urodzona w dniu (...) była zatrudniona na stanowisku aprobanta, zastępcy kierownika wydziału, starszego specjalisty w pełnym wymiarze czasu pracy w okresie od 15 grudnia 1996 r. do 24 stycznia 2018 r. w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. (świadcstwo pracy k. 69 – 70 a.s.).

Organ rentowy przyznawał ubezpieczonej prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od dnia 1 marca 2005 r. (decyzja z dnia 20 kwietnia 2005 r. k. 17 a.r., decyzja z dnia 10 maja 2010 e. k. 115 a.r., decyzja z dnia 20 maja 2015 r. k. 202 a.r.).

W dniu 19 września 2017 r. odwołująca złożyła wniosek o ponowne ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy (wniosek z dnia 19 września 2017 r. k. 235 a.r.).

Lekarz orzecznik ZUS w dniu 19 października 2017 r. przeprowadził badanie wnioskodawczyni, na podstawie którego B. K. została uznana za trwale częściowo niezdolną do pracy (orzeczenie lekarza orzecznika ZUS, k. 239 a.r.).

Wobec wewnętrznej kontroli wydanego orzeczenia, ubezpieczona została zbadana w dniu 14 listopada 2017 r. przez komisję lekarską ZUS, która stwierdziła, że ubezpieczona nie jest całkowicie niezdolna do pracy (orzeczenie komisji lekarskiej ZUS, k. 242 a.r.).

W oparciu o orzeczenie komisji lekarskiej ZUS z dnia 14 listopada 2017 r. organ rentowy wydał decyzję z dnia 21 listopada 2017 r., znak: (...) (...), odmawiającą B. K. prawa do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy i dodatku pielęgnacyjnego (decyzja ZUS z dnia 21 listopada 2017 r., k. 246 a.s.).

Od przedmiotowej decyzji ubezpieczona złożyła odwołanie, inicjujące niniejsze postępowanie sądowe (odwołanie z dnia 28 grudnia 2017 r., k. 3 a.s.).

Sąd Okręgowy po przeprowadzeniu postępowania dowodowego, na podstawie opinii biegłego sądowego lekarza reumatologa i biegłego sądowego lekarza ortopedy traumatologa oraz w oparciu o zebraną dokumentację medyczną ustalił, że ubezpieczona cierpi na reumatoidalne zapalenie stawów, które rozpoznano w 1996 r. i dyskopatię lędźwiową. W 2008 r. przebyła operację endoprotezoplastyki prawego kolana. Odwołująca jest całkowicie niezdolna do pracy w powodu dysfunkcji chwytnej w przebiegu zmian obejmujących dłonie i przebiegu stanu zapalnego w obrębie drobnych stawów dłoni. Niezdolność do pracy wynika również z upośledzenia funkcji chodu, spowodowanej stanem zapalnym w obrębie kolana lewego. Istniejące dysfunkcje układu ruchu są podstawą do uznania czasowej całkowitej niezdolności do pracy z przyczyn reumatologicznych od daty złożenia wniosku o rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy do dnia 30 września 2018 r. Całkowita niezdolność do pracy ubezpieczonej nie oznacza, że odwołująca jest niezdolna do samoegzystencji. B. K. nie wymaga jakiegokolwiek pomocy i opieki innej osoby w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych. Mimo istniejących u niej dysfunkcji samodzielnie się ubiera i rozbiera, co wskazuje, że może wykonywać samodzielnie toaletę i higienę ciała, biegły ortopeda nie stwierdził również ograniczenia w wykonywaniu zakupów i przygotowywaniu pożywienia. (opinia biegłego specjalisty z zakresu chorób wewnętrznych k. 25 – 26 a.s., opinia biegłego specjalisty z zakresu ortopedii i traumatologii k. 38 – 40 a.s., opinia uzupełniająca opinia biegłego specjalisty z zakresu chorób wewnętrznych k. 59 a.s.).

Postanowieniem z dnia 30 stycznia 2019 r. Sąd dopuścił dowód z dokumentów zgromadzonych w aktach rentowych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. dołączonych do akt niniejszej sprawy, a dotyczących B. K. (postanowienie z dnia 30 stycznia 2019 r. k. 72 a.s.).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumentację medyczną zawartą w aktach sądowych oraz aktach rentowych ubezpieczonej, a także w oparciu o dowód z opinii biegłych sądowych specjalistów z zakresu chorób wewnętrznych oraz ortopedii i traumatologii.

Zgromadzony materiał dowodowy w postaci dokumentów oraz jego zgodność z rzeczywistym stanem rzeczy nie budziła zastrzeżeń, w związku z tym Sąd uznał dokumenty za pełnowartościowy materiał dowodowy. Sąd jako materiał kluczowy dla rozstrzygnięcia sprawy uznał opinie powołanych biegłych sądowych lekarzy specjalistów z dziedziny

chorób wewnętrznych oraz ortopedii i traumatologii. Sąd oparł się przede wszystkim na opiniach biegłych, albowiem dowód ten pozwolił na dokładne określenie zakresu dysfunkcji, jakie występują w stanie zdrowia odwołującej. Uzyskane w ten sposób wiadomości specjalne Sąd uwzględnił w całości, ponieważ opinie biegłych wydane zostały w oparciu o obiektywne wyniki bezpośredniego badania odwołującej oraz w oparciu o zgromadzoną dokumentację medyczną. Opinie biegłych pozwoliły na ustalenie, czy odwołująca jest całkowicie niezdolna do pracy.

Sąd miał na uwadze, że ostatecznie żadna ze stron nie wносиła uwag oraz nie kwestionowała opinii biegłych specjalistów z zakresu chorób wewnętrznych (pismo procesowe organu rentowego z dnia 24 stycznia 2019 r., k. 66 a.s.) i biegłego specjalisty z zakresu ortopedii i traumatologii (pismo procesowe organu rentowego z dnia 21 czerwca 2018 r., k. 48 a.s.).

W ocenie Sądu zgromadzony materiał dowodowy był wystarczający do wydania orzeczenia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie B. K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 21 listopada 2017 r., znak: (...) (...), zasługuje na częściowe uwzględnienie.

Zgodnie z art. 148¹ § 1 k.p.c. sąd może rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym, gdy pozwany uznał powództwo lub gdy po złożeniu przez strony pism procesowych i dokumentów, w tym również po wniesieniu zarzutów lub sprzeciwu od nakazu zapłaty albo sprzeciwu od wyroku zaocznego, sąd uzna - mając na względzie całokształt przytoczonych twierdzeń i zgłoszonych wniosków dowodowych - że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne. Zdaniem Sądu w przedmiotowej sprawie wystąpiły przesłanki określone w art. 148¹ § 1 k.p.c., uzasadniające wydanie wyroku na posiedzeniu niejawnym, ponieważ po złożeniu przez strony pism procesowych i dokumentów, a także po przeprowadzeniu dowodu z opinii biegłych przeprowadzenie rozprawy nie było konieczne. W szczególności, żadna ze stron w pierwszym piśmie procesowym nie wniosła o przeprowadzenie rozprawy.

Na wstępie Sąd Okręgowy wskazuje, że elementem spornym postępowania było jednoznaczne określenie stanu zdrowia odwołującej i ustalenie, czy przysługuje jej prawo do świadczenia rentowego z tytułu całkowitej niezdolności do pracy oraz dodatku pielęgnacyjnego.

Podstawą prawną przyznania renty z tytułu niezdolności do pracy jest przepis art. 57 ust. 1. ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2017 r., poz. 1383 ze zm., dalej: ustawa emerytalna), zgodnie z którym renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełnił łącznie następujące przesłanki:

1. jest niezdolny do pracy;
2. ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy;
3. niezdolność do pracy powstała w okresach składkowych wymienionych w ustawie, albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

W powołanym przepisie określono warunki konieczne do stwierdzenia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Warunki te muszą być spełnione łącznie. Prawo do renty uzależnione jest przede wszystkim od faktu wystąpienia niezdolności do pracy, a ponadto niezbędne jest posiadanie wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego oraz powstanie niezdolności do pracy nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania okresów wymienionych w ustawie (z uwzględnieniem art. 57 ust. 2 ustawy emerytalnej).

Definicję osoby niezdolnej do pracy zawiera art. 12 ust. 1-3 ustawy emerytalnej, który stwierdza, że jest nią osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która

utraciła zdolność do wykonywania jakiejkolwiek pracy, natomiast częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji.

Oceny niezdolności do pracy, jej stopnia oraz ustalenia daty powstania niezdolności do pracy, trwałości lub przewidywanego okresu niezdolności do pracy dokonuje w formie orzeczenia Lekarz Orzecznik ZUS. Od orzeczenia Lekarza Orzecznika osobie zainteresowanej przysługuje sprzeciw do Komisji Lekarskiej ZUS. Komisja Lekarska rozpatrując sprzeciw lub zarzut wadliwości, dokonuje w formie orzeczenia oceny niezdolności do pracy i jej stopnia oraz trwałości lub przewidywanego okresu niezdolności do pracy. Orzeczenie Lekarza Orzecznika ZUS, od którego nie wniesiono sprzeciwu lub co do którego nie zgłoszono zarzutu wadliwości, albo orzeczenie Komisji Lekarskiej, stanowi dla organu rentowego podstawę do wydania decyzji w sprawie świadczeń, do których prawo jest uzależnione od stwierdzenia niezdolności do pracy oraz niezdolności do samodzielnej egzystencji (art. 14 ust. 1 pkt. 1 oraz art. 14 ust. 2a, 2e, 2f i ust. 3 ustawy emerytalnej).

Z kolei zgodnie z art. 75 ust. 1 ustawy emerytalnej, dodatek pielęgnacyjny przysługuje osobie uprawnionej do emerytury lub renty, jeżeli osoba ta została uznana za całkowicie niezdolną do pracy oraz do samodzielnej egzystencji albo ukończyła 75 lat życia, z zastrzeżeniem ust. 4.

Jedną z przesłanek przyznania prawa do dodatku pielęgnacyjnego jest stwierdzenie niezdolności do samodzielnej egzystencji. Termin "niezdolność do samodzielnej egzystencji" został zdefiniowany w art. 13 ust. 5 ustawy emerytalnej, który stanowi, że niezdolność do samodzielnej egzystencji orzeka się w przypadku stwierdzenia naruszenia sprawności organizmu w stopniu powodującym konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych. Termin ten ma szeroki zakres przedmiotowy. Obejmuje bowiem opiekę, oznaczającą pielęgnację, czyli zapewnienie ubezpieczonemu możliwości poruszania się, odżywiania, zaspokajania potrzeb fizjologicznych, utrzymywania higieny osobistej itp. oraz pomoc w załatwianiu elementarnych spraw życia codziennego, takich jak robienie zakupów, uiszczanie opłat, składanie wizyt u lekarza. Wszystkie zaś powyższe elementy łącznie wyczerpują treść terminu "niezdolność do samodzielnej egzystencji".

W niniejszej sprawie organ rentowy podnosił, że odwołująca nie jest całkowicie niezdolna do pracy oraz nie jest niezdolna do samodzielnej egzystencji.

Badając istnienie przesłanek przyznania renty z tytułu niezdolności do pracy i dodatku pielęgnacyjnego, Sąd dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych lekarzy specjalistów z dziedziny chorób wewnętrznych oraz ortopedii i traumatologii.

Sąd Okręgowy, jako kluczowy dla rozstrzygnięcia sprawy uznał materiał dowodowy w postaci opinii biegłych sądowych lekarzy specjalistów z dziedziny chorób wewnętrznych oraz ortopedii i traumatologii, albowiem opinie te pozwoliły na dokładne ustalenie charakteru i zakresu dysfunkcji jakie występują w organizmie odwołującej. Zdaniem Sądu opinie biegłych zostały wydane w oparciu o obiektywne wyniki badania odwołującej, a biegli lekarze sporządzający opinie są specjalistami w swoich dziedzinach, posiadającymi bogatą wiedzę medyczną i doświadczenie zawodowe. Ponadto opinie biegłych wzajemnie się uzupełniały i były spójne.

W ocenie Sądu, z treści przedmiotowych opinii jednoznacznie wynika, że stan zdrowia odwołującej czyni ją całkowicie niezdolną do pracy czasowo do 30 września 2018 r. Całkowita niezdolność do pracy ubezpieczonej nie oznacza, że odwołująca jest niezdolna do samodzielnej egzystencji. Sąd podzielił wnioski biegłego ortopedy i traumatologa, na podstawie których biegły uznał, że B. K. nie wymaga jakiejkolwiek pomocy i opieki innej osoby w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych.

Analizując opinię biegłych Sąd doszedł do przekonania, że stanowią one miarodajny i wiarygodny dowód w sprawie, gdyż wydane zostały przez specjalistów z zakresu schorzeń występujących u odwołującej, a ponadto poprzedzone zostały analizą dokumentacji lekarskiej odwołującej i jej badaniem. Wydając rozstrzygnięcie Sąd miał także na względzie orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2009 r. (II UK 106/09), w którym stwierdził, że ocena całkowitej bądź częściowej niezdolności do pracy, w zakresie dotyczącym naruszenia sprawności organizmu

i wynikających stąd ograniczeń możliwości wykonywania pracy, wymaga z reguły wiadomości specjalnych (opinii biegłego z zakresu medycyny). Przy ocenie niezdolności do pracy, w myśl art. 12 ustawy rentowej, o tej niezdolności nie przesądza wyłącznie ocena medyczna stwierdzająca występowanie określonych jednostek chorobowych i ich wpływ na funkcjonowanie organizmu człowieka, tylko decydujące znaczenie ma ocena prawna dokonana w oparciu o okoliczności natury medycznej i okoliczności innej natury, w tym zwłaszcza poziom kwalifikacji ubezpieczonego, możliwości zarobkowania w zakresie tych kwalifikacji, możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne (art. 12 ust. 1 i 3 oraz art. 13 ust. 1 ustawy emerytalnej w związku z art. 278 § 1 k.p.c.).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy Sąd uznał, że ubezpieczona istotnie nie spełnia obecnie warunków do przyznania jej prawa do dodatku pielęgnacyjnego, tj. nie jest niezdolna do samodzielnej egzystencji. Przy tym, Sąd nie neguje, że dysfunkcje organizmu występujące u wnioskodawczynie są poważne i istnieją one od wielu lat – co bezspornie powoduje poważne utrudnienia w codziennym życiu ubezpieczonej - to jednak aktualny poziom nasilenia tych dysfunkcji nie jest aż tak zaawansowany, aby czynił odwołującą niezdolną do samodzielnej egzystencji. Jak bowiem wynika z opinii powołanego w sprawie biegłego sądowego ortopedy i traumatologa, ubezpieczona jest zdolna do zabezpieczenia wszystkich czynności życia codziennego, do których zalicza się min. ubieranie, rozbieranie, toaleta, higiena czy zakup i przygotowywanie żywności.

Reasumując, Sąd Okręgowy podzielił wnioski z opinii biegłych i uznał, że z uwagi na schorzenia reumatologiczne odwołująca jest czasowo, całkowicie niezdolna do pracy od dnia złożenia wniosku o świadczenie do dnia 30 września 2018r. ale nie jest niezdolna do samodzielnej egzystencji.

W związku z tym, w ocenie Sądu Okręgowego, odwołująca spełniła wszystkie przesłanki warunkujące przyznanie prawa do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, nie spełniła jednak warunków przyznania prawa do dodatku pielęgnacyjnego.

Odnośnie ustalenia terminu, od jakiego Sąd przyznał odwołującej prawo do renty, zastosowanie znajduje w tym zakresie art. 129 pkt 1 ustawy emerytalnej, w oparciu o który świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. Sąd zważył, że ubezpieczona wniosek o rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy złożyła w dniu 19 września 2017 r. Wobec tego, w ocenie Sądu, zasadne jest przyznanie odwołującej prawa do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy od dnia 19 września 2017 r. do dnia 30 września 2018 r.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., orzekł jak w pkt 1 sentencji wyroku oraz na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. w pkt 2 sentencji wyroku.

(...)